

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Број: 003557387 2024 14850 004 004 000 001
Датум: 20.12.2024. године
Немањина 22-26
Београд

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
ПИСАРНИЦА - 1087

ПРИМЉЕНО: 30.12.2024

Служба	Оргјед	Б р о ј	Прилог	Вредн.
СРП	П	110 Пч 260		

РЕПУБЛИЧКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЈАВНЕ ПОЛИТИКЕ

Београд
Немањина 22-26

У прилогу акта достављамо на мишљење Предлог уредбе о проглашењу Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, са описом граница, графичким приказом и образложењем, који је сходно члану 41а став 3. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-други закон и 71/21), припремило ово министарство.

Такође достављамо и Упитник за израду извештаја о спроведеној анализи ефеката прописа.

Молимо да размотрите наведени акт у што краћем року и мишљење доставите Министарству заштите животне средине, на даљу реализацију.

Контакт особа за наведени материјал је Лидија Стевановић е-mail: lidija.stevanovic@eko.gov.rs; број телефона: 0648166486

Прилог: као у тексту

ПОТПРЕДСЕДНИЦА ВЛАДЕ
И МИНИСТАРКА

Ирена Вујовић

ПРЕДЛОГ

На основу члана 41а став 3. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 7/14-УС, 44/14, 30/18-др. закон и 71/21),

Влада доноси

УРЕДБУ

О ПРОГЛАШЕЊУ СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „КАЊОН РЕКЕ ВУЧЈАНКЕ”

Члан 1.

Кањон реке Вучјанке, на југу Србије у оквиру западног дела Јужноморавског Поморавља, на усечен у северну падину планине Кукавице на контакту планинске падине и суподине Лесковачког поља, ставља се под заштиту и проглашава заштићеним подручјем под именом „Кањон реке Вучјанке”, као природно добро покрајинског/регионалног, односно великог значаја и сврстава се у II категорију заштите, као Споменик природе (у даљем тексту: Споменик природе „Кањон реке Вучјанке”).

Члан 2.

Споменик природе „Кањон реке Вучјанке”, ставља се под заштиту како би се: очувао Кањон реке Вучјанке са стрмим падинама и са већим бројем брзака, слапова и водопада, са изузетно разноврсним геоморфолошким и геолошким обележјима; очувала флористичка и фаунистичка обележја: 52 дрвенасте и жбунасте врсте (од којих је 10 у категорији ретких, ендемичних, реликтних и угрожених: брекиња – *Sorbus torminalis*, пољски брест – *Ulmus minor*, бреза – *Betula pendula*, брдски брест – *Ulmus montana*, дивља крушка – *Pyrus pyraeaster*, дивља јабука – *Malus silvestris*, дивља трешња – *Prunus avium*, јасика – *Populus tremula*, јаребика – *Sorbus aucuparia* и бели јасен – *Fraxinus excelsior*), 161 биљни таксон, као и врсте које су значајне са економског и еколошког аспекта, због чега уживају заштиту на територији Републике Србије у складу са националном законском регулативом (биљне врсте: радићолисни шебој (*Erysimum crepidifolium*), кострика (*Ruscus aculeatus*), сремуш (*Allium ursinum*), плућњак (*Pulmonaria officinalis*) и вилина косица (*Cyclamen hederifolium* subsp. *hederifolium*)); ихтиолошка вредност коју чине: поточна пастрмка (*Salmo trutta*), поточна мрена (*Barbus balcanicus*), клен (*Squalius cephalus*) и поточна мрена (*Barbus balcanicus*); 11 врста водоземаца (10 врста водоземаца је строго заштићено: шарени даждевњак (*Salamandra salamandra*), планински мрмољак (*Ichtyosauria alpestris*), обични мрмољак (*Lissotriton vulgaris*), македонски мрмољак (*Triturus macedonicus*), жутотрби мукач (*Bombina variegata*), шумска крастача (*Bufo bufo*), зелена крастача (*Pseudepidalea viridis*), шумска жаба (*Rana dalmatina*), жаба травњача (*Rana temporaria*) и грчка жаба (*Rana graeca*) и међународно значајна врста -жутотрби мукач (*Bombina variegata*) који се налази на додатку II Директиве о стаништима.) и девет врста гмизаваца (ескалапов смук (*Zamenis longissimus*), степски смук (*Dolichophis caspius*), рибарица (*Natrix tessellata*) и белоушка (*Natrix natrix*) имају статус строго заштићених врста); фауна птица са 60 врста, од којих је 53 строго заштићено (змијар (*Circaetus gallicus*), црна жуна (*Dryocopus martius*), бела рода (*Ciconia ciconia*), сиви соко (*Falco peregrinus*), сива жуна (*Picus canus*) и шумска шева (*Lullula arborea*). Куриозитет подручја је присуство даурске (*Cecropis daurica*), горске (*Ptyonoprogne rupestris*), градске (*Delichon urbica*) и сеоске ласте (*Hirundo rupestris*); очувала културна баштина, односно утврђење Скобаљих град (Зелен град) активан у

периоду од 10. до 15. века, смештен на месту настанка кањона и Простор око машинске зграде мале хидроелектране „Вучје” (саграђена 1903. године). Синергија естетике природе предела и културног наслеђа даје посебан печат овом месту.

Члан 3.

Споменик природе „Кањон реке Вучјанке”, налази се територији града Лесковца (КО Вучје).

Површина Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” износи 49 ha 33 a 38 m², од чега је у државној својини 48 ha 94 a 70 m² (99,22%) и у приватном власништву је 38 a 68 m² (0,78%), од чега је у режиму заштите I степена 2 ha 97 a 76 m² (6,04%), II степена 30 ha 98 a 71 m² (62,81%) и у режиму заштите III степена 15 ha 36 a 91 m² (31,15%).

Опис граница и графички приказ Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, дати су у Прилогу – Опис граница и графички приказ Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, који је одштампан уз ову уредбу и чини њен саставни део.

Члан 4.

На подручју Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, утврђују се режими заштите I, II и III степена.

Режим заштите I степена, укупне површине 2 ha 97 a 76 m², односно 6,04% површине Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, 100% у државној својини, обухвата локалитет „Слапови и водопади Вучјанске реке”.

Режим заштите II степена, укупне површине 30 ha 98 a 71 m², односно 62,81% површине Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, 100% у државном власништву, обухвата локалитет „Кањонске падине”.

Режим заштите III степена, укупне површине 15 ha 36 a 91 m², односно 31,15% површине Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, од чега је 14 ha 98 a 23 m² односно 97,48% у државном власништву, а 38 a 68 m² односно 2,52% у приватном власништву са локалитетима Простор око мале хидроелектране „Вучје” и „Скобаљић град” и обухвата преостали део заштићеног подручја који није обухваћен режимом заштите I и II степена.

Члан 5.

На подручју Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, на површинама на којима је утврђен режим заштите III степена, спроводи се проактивна заштита, где се могу вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора.

Осим забране радова и активности, које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе, на површинама на којима је утврђен режим заштите III степена, забрањује се и:

- 1) изградња индустријских, угоститељских, стамбених, викенд и других објеката;
- 2) промена намене површина, уколико није у складу са важећим просторним плановима вишег и нижег реда;
- 3) експлоатација минералних и неминералних сировина и отварање позајмишта земљишта и камена;
- 4) ширење постојећих насеља у правцу подручја у режиму I и II степена заштите;
- 5) асфалтирање и ширење некатегорисаних општинских и шумских путева, сем приступног пута до локалитета „Скобаљић град” дефинисаног планом детаљне регулације;
- 6) депоновање свих врста отпада, како опасног, тако и неопасног;

- 7) испуштање отпадних вода у земљиште и водотокове;
 - 8) каптирање извора, захватање вода, хидрогеолошка и минеролошка истраживања и интервенције у којима се мења хидролошки режим вода;
 - 9) изградња електрана на све облике енергије, укључујући и изградњу хидроелектрана и других хидротехничких објеката за захватање и транспорт воде за потребе изградње и рада хидроелектрана;
 - 10) изградња складишта нафте, нафтних деривата и природног гаса;
 - 11) уклањање крајречне вегетације;
 - 12) сакупљање и уништавање свих строго заштићених врста, као и врста под контролом промета супротно дефинисаним одговарајућим уредбама Владе;
 - 13) све активности дефинисане чл. 73, 74. и 79. Закона о заштити природе;
 - 14) уношење инвазивних алохтоних врста;
 - 15) лов;
 - 16) одржавање масовних манифестација на локалитету „Скобаљић град”.
- Радови и активности ограничавају се на:
- 1) изградњу објеката за презентацију заштићеног подручја (визиторски центар, инфотабле и сл.);
 - 2) реконструкцију постојећих објеката туристичког смештаја, излетишта, културних споменика, инфраструктурне мреже и инфраструктурних објеката у складу са одрживим коришћењем природних вредности и капацитетом простора;
 - 3) извођење радова на постојећим хидротехничким објектима;
 - 4) уређење пешачких стаза и друге рекреативне инфраструктуре;
 - 5) одржавање традиционалних и других манифестација.

Члан 6.

На подручју Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, на површинама на којима је утврђен режим заштите II степена спроводи се активна заштита ради очувања и унапређења природних вредности њихових природних станишта, популација, екосистема, обележја предела и објеката геонаслеђа, посебно кроз мере управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса.

Осим забране радова и активности, које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе и чланом 5. ове уредбе, у режиму заштите II степена забрањује се и:

- 1) регулација водотока;
- 2) отварање нових саобраћајница и постављање електричних водова;
- 3) одржавање манифестација и камповање;
- 4) изградња виаферата и зиплајнова;
- 5) уношење страних врста флоре и фауне;
- 6) изградња рибњака;
- 7) сеча шуме и замена врста (супституција);
- 8) уклањање стабала и друге крајречне аутохтоне вегетације у зони реке;
- 9) паљење ватре;
- 10) постављање (укуцавање) табли и других обавештења на стаблима;
- 11) рекреативни и спортски риболов, као и лов;
- 12) све активности којима се угрожавају објекти геонаслеђа;
- 13) све активности које могу нарушити естетске и амбијенталне вредности и погоршати карактеристике примарне вредности подручја.

Радови и активности ограничавају се на:

- 1) активности којима се спречава нестанак угрожених и осетљивих врста, типова станишта и шума;

- 2) контролисани и усмерени туристички обилазак кањона у мањим групама (до 10 особа);
- 3) извођење санационих радова на постојећим хидротехничким објектима.

Члан 7.

На подручју Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, на површинама на којима је утврђен режим заштите I степена спроводи се строга заштита, којом се омогућавају процеси природне сукцесије и очување станишта и животних заједница у условима дивљине.

Осим забране радова и активности које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе и чл. 5. и 6. ове уредбе, у режиму заштите I степена забрањује се и:

- 1) сви радови и активности, осим научних истраживања и строго контролисаних активности усмерених ка очувању и унапређивању постојећег стања екосистема;
- 2) коришћење природних ресурса;
- 3) изградња објеката.

Радови и активности ограничавају се на:

- 1) научна и студијска истраживања флоре и фауне, као и на успостављање стручног мониторинга ради праћења стања природних вредности, њихове заштите, очувања и унапређења флоре и фауне;

- 2) контролисану (бројно, временски и просторно) посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе, а које нису у супротности са циљевима очувања природних вредности;

- 3) обележавање граница;

- 4) спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност министарства надлежног за послове заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство).

Члан 8.

Споменик природе „Кањон реке Вучјанке” поверава се на управљање Туристичкој организацији града Лесковца (у даљем тексту: Управљач).

У обављању законом утврђених послова управљања заштићеним подручјем, Управљач је овлашћен и дужан нарочито да: организује чуварску службу; обележи заштићено подручје и подручје заштитне зоне; донесе план управљања, годишњи програм управљања и акт о унутрашњем реду и чуварској служби; води евиденције о природним вредностима и људским активностима; обавештава кориснике заштићеног подручја о могућностима за обављање радова и активности; учествује у поступку утврђивања накнаде за ускраћивање или ограничавање права коришћења; издаје сагласности и одобрења; прати стање и води евиденције о природним вредностима, непокретностима и људским активностима; утврђује и наплаћује накнаде за коришћење заштићеног подручја.

Члан 9.

Очување, унапређење, одрживо коришћење и приказивање природних и других вредности Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” спроводи се према плану управљања који доноси Управљач на период од десет година (у даљем тексту: План управљања), са садржином и на начин прописан законом којим се уређује заштита природе.

План управљања садржи циљеве и приоритетне задатке очувања повољног стања заштићеног подручја, као и превентивне мере заштите од пожара у складу са законом којим се уређује заштита од пожара и прописима донетим на основу тог закона.

План управљања Управљач доноси и доставља Министарству најкасније у року од десет месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

У поступку давања сагласности на План управљања, Министарство прибавља мишљења министарстава надлежних за послове науке, просвете, туризма, просторног планирања, водопривреде, рударства, пољопривреде, шумарства и финансија.

Управљач је дужан да једном у три године анализира спровођење Плана управљања и остварене резултате и по потреби изврши његову ревизију.

До доношења Плана управљања, Управљач врши послове на основу годишњег програма управљања који је дужан да донесе и достави Министарству на сагласност у року од 60 дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Годишњи програм управљања из става 6. овог члана садржи нарочито: сажет приказ природних и других вредности заштићеног подручја, циљева заштите и одрживог коришћења, могућности и ограничења за њихово остваривање; детаљан приказ годишњих задатака на чувању, одржавању, унапређењу, приказивању и одрживом коришћењу заштићеног подручја за потребе науке, образовања, рекреације и туризма и укупног социоекономског развоја; приказ конкретних послова на изради и доношењу управљачких докумената, првенствено Плана управљања, акта о унутрашњем реду и чуварској служби и акта о накнади за коришћење заштићеног подручја; приказ задатака на обележавању заштићеног подручја, заснивању информационог система и противпожарној заштити; приказ субјеката и организационих и материјалних услова за извршења програма, висине и извора потребних финансијских средстава.

Члан 10.

Управљач је дужан да обезбеди спровођење режима заштите, односно унутрашњи ред и чување заштићеног подручја у складу са правилником о унутрашњем реду и чуварској служби који доноси уз сагласност Министарства у року од шест месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

У оквиру садржине прописане Законом о заштити природе, правилником из става 1. овог члана ближе се утврђују забрањени радови и активности, као и правила и услови обављања радова и активности који су допуштени на подручју Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”.

Правилник из става 1. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 11.

Управљач је дужан да на прописан начин обележи Споменик природе „Кањон реке Вучјанке”, његове спољне границе и границе површина, односно локалитета са режимом заштите I, II и III степена најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Управљач је дужан да у сарадњи са Републичким геодетским заводом и Заводом за заштиту природе Србије, изврши идентификацију граница Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, на терену, дигиталној ортофото карти и катастарском плану, у року од 12 месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

Члан 12.

Управљач ће у року од две године од дана ступања на снагу ове уредбе изградити софтверско решење о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање Спомеником природе „Кањон реке Вучјанке”.

Члан 13.

Управљач може прогласити рибарско подручје у оквиру граница Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, на основу претходно прибављене сагласности министра надлежног за послове животне средине, у складу са законом којим се уређује заштита и одрживо коришћење рибљег фонда.

Члан 14.

Висину накнаде за коришћење Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, својим актом утврђује управљач, у складу са законом који дефинише накнаде за коришћење јавних добара.

Члан 15.

Управљач је дужан да у року од 12 месеци од дана ступања на снагу ове уредбе, формира Савет корисника у циљу међусобне сарадње и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја.

Члан 16.

Забране и ограничења прописане овом уредбом, не односе се на војне објекте, комплексе, инсталације и приступне путеве, који су изграђени или се планирају градити за потребе Војске Србије, као и активности које Војска Србије изводи или ће изводити за потребе одбране Републике Србије.

Члан 17.

Средства за спровођење Плана управљања Спомеником природе „Кањон реке Вучјанке”, обезбеђују се из буџета Републике Србије, од накнаде за коришћење заштићеног подручја, прихода остварених обављањем делатности Управљача и из других извора у складу са законом.

Члан 18.

Планска документа, планови, програми и основе из области рударства, енергетике, саобраћаја, шумарства, ловства, управљања рибљим фондом, водопривреде, пољопривреде и туризма и других делатности од утицаја на природу, а који се односе на коришћење природних ресурса и простора у заштићеном подручју Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, усагласиће се са Просторним планом Републике Србије, овом уредбом и Планом управљања из члана 9. ове уредбе.

Планови, програми и основе из става 1. овог члана, доносе се уз предходну сагласност министра надлежног за послове заштите животне средине.

Члан 19.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

5 Број:
У Београду, 2024. године

В Л А Д А
ПРЕДСЕДНИК

ОПИС ГРАНИЦА И ГРАФИЧКИ ПРИКАЗ СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „КАЊОН РЕКЕ ВУЧЈАНКЕ”

1. Границе Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”

Опис граница Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” почиње у КО Вучје у најсевернијој тачки, на тромеђи парцела 3679, 3698 и 3699/1 одакле у правцу југа прати источне границе парцела 3699/1, 3700 и 4115 до тромеђе парцела 4115, 4446 и 4732/1, из које сече парцелу 4732/1 (Вучјанска река) у правцу тромеђе парцела 4732/1, 4730 и 4327 и наставља истим правцем источном границом парцеле 4327 до тромеђе парцела 4730, 4327 и 4321 одакле скреће на запад, а затим и север јужном и западном границом парцеле 4327 обухватајући парцеле 4323 и 4324 до тромеђе парцела 4327, 4093 и 4727/1. Од те тромеђе граница сече парцелу 4727/1 у правцу тромеђе парцела 4727/1, 4098 и 4099, из које у правцу североистока прати северозападне границе парцела 4727/1 и 4103, скреће на север западном границом парцеле 4732/1 (Вучјанска река) до тачке на међи парцела 4732/1 и 3716/1 са координатама $Y = 574\,774,73$ и $X = 4\,745\,077,40$, из које сече парцелу 4732/1 у правцу четворомеђе парцела 4732/1, 3709/1, 3706 и 3705 и наставља у правцу истока северном границом парцеле 3705 до тромеђе парцела 3705, 3706 и 4726. Од те тромеђе граница у правцу севера прати западну границу парцеле 4726 до тромеђе парцела 4726, 3707 и 3708, из које сече парцелу 4726 у правцу тромеђе парцела 4726, 3698 и 3699/1 и северном границом парцеле 3699/1 стиже до почетне тачке описа границе.

2. Границе површина и локалитета у режиму заштите I и II степена

2.1. Границе режима заштите I степена

Опис граница режима заштите и локалитета I степена (Водопади и слапови реке Вучјанке) почиње у најсевернијој тачки на тромеђи парцела 4732/1, 4103 и 4107 одакле у правцу југоистока прати североисточну границу парцеле 4107 до тачке са координатама $Y = 574\,920,07$ и $X = 4\,744\,716,59$ из које сече парцелу 4732/1 у правцу тромеђе парцела 4732/1, 4726 и 3700, а затим у правцу југа прати источну границу парцеле 4732/1 (Вучјанска река) до тромеђе парцела 4732/1, 4113 и 4115, из које сече парцелу 4732/1 у правцу тачке на међи парцела 4732/1 и 4103 са координатама $Y = 574\,629,21$ и $X = 4\,744\,330,72$ из које у правцу севера прати западне границе парцела 4732/1 и 4107 до почетне тачке описа.

Режим заштите I степена обухвата парцеле које се налазе у КО Вучје и то: 4107, 4108 и 4732/1 (део).

2.2. Границе режима заштите II степена

Опис граница режима заштите II степена (Кањонске стране) почиње у најсевернијој тачки на тромеђи парцела 3679, 3698 и 3699/1 одакле у правцу југа прати источне границе парцела 3699/1, 3700 и 4115 до тромеђе парцела 4115, 4446 и 4732/1, из које сече парцелу 4732/1 (Вучјанска река) у правцу тромеђе парцела 4732/1, 4730 и 4327, из које у правцу северозапада и севера наставља југозападним и западним границама парцела 4732/1 и 4103 до тромеђе парцела 4103, 4105 и 4732/1. Из те тромеђе граница сече парцелу 4732/1 у правцу тачке на међи парцела 4726 и 3699/1 са координатама $Y = 574\,846,95$ и $X = 4\,744\,834,20$ из које северном и западном границом парцеле 3699/1 стиже до тачке на међи парцела 3699/1 и 4726 са координатама $Y = 574\,835,26$ и $X = 4\,745\,091,78$ из које сече парцелу 4726 у правцу тромеђе парцела 3705, 3706 и 4726, и у правцу севера прати западну границу парцеле 4726 до тромеђе парцела 4726, 3707 и 3708, из које сече парцелу 4726 у правцу тромеђе парцела 4726, 3698 и 3699/1 и северном границом парцеле 3699/1 стиже до почетне тачке описа границе. Унутар описа режима заштите II степена се налази и режим заштите I степена.

Режим заштите II степена обухвата парцеле које се налазе у КО Вучје, и то: 3699/1, 3700, 4103, 4109, 4112, 4113, 4114, 4115, 4726 (део) и 4732/1 (део).

2.2. Границе режима заштите III степена

2.2.1. Локалитет 1 (Простор око машинске зграде мале хидроелектране „Вучје”)

Опис граница овог локалитета у оквиру режима заштите III степена почиње у тромеђи парцела 4726, 3706 и 3705, из које сече парцелу 4726 у правцу тачке на међи парцела 4726 и 3699/1 са координатама $Y = 574\,835,26$ и $X = 4\,745\,091,78$ одакле у правцу југа прати источне границе парцела 4726, 3701 и 3699/2, скреће ка западу јужном границом парцеле 3701 до тачке на међи парцела 4726 и 3699/1 са координатама $Y = 574\,847,11$ и $X = 4\,744\,844,30$. Из те тачке граница сече парцелу 4726 у правцу тачке на међи парцела 4726 и 4732/1 са координатама $Y = 574\,846,95$ и $X = 4\,744\,834,20$, а затим и парцелу 4732/1 у правцу тромеђе парцела 4732/1, 4103 и 4105, из које у правцу севера прати западне границе парцела 4105, 4732/1, 4104 и опет 4732/1 до тачке на међи парцела 3716/1 и 4732/1 са координатама $Y = 574\,744,73$ и $X = 4\,745\,077,40$ одакле сече парцелу 4732/1 у правцу четворомеђе парцела 4732/1, 3709/1, 3706 и 3705 и северном границом парцеле 3705 стиже до почетне тачке описа границе.

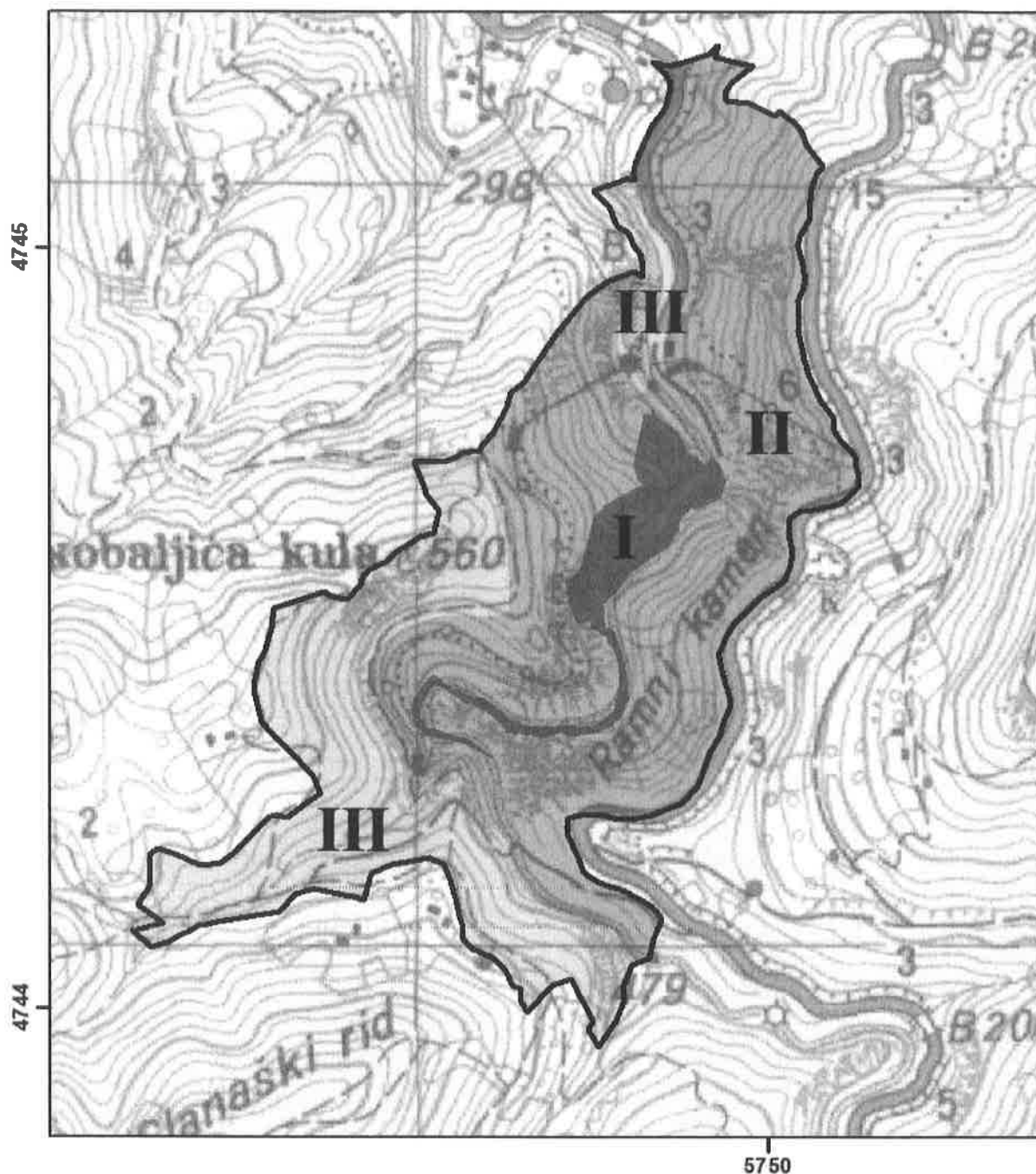
Локалитет обухвата парцеле које се налазе у КО Вучје и то: 3699/2, 3701, 3702, 3703, 3704, 3705, 4104, 4105, 4726 (део) и 4732/1 (део).

2.2.2. Локалитет 2 (Скобаљић град)

Опис граница овог локалитета у оквиру режима III степена заштите почиње у најсевернијој тачки у тромеђи парцела 4727/1, 4099 и 4103 одакле у правцу југа прати источне границе парцела 4727/1, 4327, 4322 и опет 4327 до тромеђе парцела 4327, 4730 и 4321, из које скреће ка западу јужном границом парцеле 4327, а затим ка северу западним границама парцела 4327, 4323 и опет 4327 до тромеђе парцела 4327, 4093 и 4727/1 одакле сече парцелу 4727/1 у правцу тромеђе парцела 4727/1, 4098 и 4099 и јужном границом парцеле 4099 стиже до почетне тачке описа границе.

Локалитет обухвата парцеле које се налазе у КО Вучје, и то: 4322, 4323, 4324, 4327 и 4727/1 (део).

СПОМЕНИК ПРИРОДЕ „КАЊОН РЕКЕ ВУЧЈАНКЕ“

Легенда :

Р = 1 : 10 000

Граница СП „ Кањон реке Вучјанке “

Режим заштите I (првог) степена

Режим заштите II (другог) степена

Режим заштите III (трећег) степена

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
INSTITUTE FOR NATURE CONSERVATION OF SERBIA

Образложење

Правни основ

Правни основ за доношење ове уредбе садржан је у одредби члана 41а став 3. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21) којом је прописано да се заштићено подручје II категорије проглашава актом Владе Републике Србије.

Према члану 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 7/14-УС, 44/14 и 30/18-др. закон) Влада уредбом подробније разрађује однос уређен законом, у складу са сврхом и циљем закона.

Одредбом члана 6. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 128/20 и 116/22), прописано је да Министарство заштите животне средине, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на заштиту природе.

Разлози за доношење уредбе

Проглашењем заштите Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” обезбеђује се очување: Кањона реке Вучјанке са стрмим падинама и са већим бројем брзака, слапова и водопада, са изузетно разноврсним геоморфолошким и геолошким обележјима; флористичких и фаунистичких обележја: 52 дрвенасте и жбунасте врсте (од којих је 10 у категорији ретких, ендемичних, реликтних и угрожених: брекиња – *Sorbus torminalis*, пољски брест – *Ulmus minor*, бреза – *Betula pendula*, брдски брест – *Ulmus montana*, дивља крушка – *Pyrus pyraeaster*, дивља јабука – *Malus silvestris*, дивља трешња – *Prunus avium*, јасика – *Populus tremula*, јаребика – *Sorbus aucuparia* и бели јасен – *Fraxinus excelsior*), 161 биљни таксон, као и врста које су значајне са економског и еколошког аспекта, због чега уживају заштиту на територији Републике Србије у складу са националном законском регулативом (биљне врсте: радићолисни шебој (*Erysimum crepidifolium*), кострика (*Ruscus aculeatus*), сремуш (*Allium ursinum*), плућњак (*Pulmonaria officinalis*) и вилина косица (*Cyclamen hederifolium* subsp. *hederifolium*)); ихтиолошке вредности коју чине: поточна пастрмка (*Salmo trutta*), поточна мрена (*Barbus balcanicus*), клен (*Squalius cephalus*) и поточна мрена (*Barbus balcanicus*); 11 врста водоземаца (10 врста водоземаца је строго заштићено: шарени даждевњак (*Salamandra salamandra*), планински мрмољак (*Ichthyosauria alpestris*), обични мрмољак (*Lissotriton vulgaris*), македонски мрмољак (*Triturus macedonicus*), жутотрби мукач (*Bombina variegata*), шумска крастача (*Bufo bufo*), зелена крастача (*Pseudepidalea viridis*), шумска жаба (*Rana dalmatina*), жаба травњача (*Rana temporaria*) и грчка жаба (*Rana graeca*) и међународно значајна врста -жутотрби мукач (*Bombina variegata*) који се налази на додатку II Директиве о стаништима.) и девет врста гмизаваца (ескалапов смук (*Zamenis longissimus*), степски смук (*Dolichophis caspius*), рибарица (*Natrix tessellata*) и белоушка (*Natrix natrix*) имају статус строго заштићених врста); фауне птица са 60 врста, од којих је 53 строго заштићено (змијар (*Circaetus gallicus*), црна жуна (*Dryocopus martius*), бела рода (*Ciconia ciconia*), сиви соко (*Falco peregrinus*), сива жуна (*Picus canus*) и шумска шева (*Lullula arborea*). Куриозитет подручја је присуство даурске (*Cecropis daurica*), горске (*Ptyonoprogne rupestris*), градске (*Delichon urbica*) и сеоске ласте (*Hirundo rupestris*); културне баштине, односно утврђења Скобаљић града (Зелен град) који је био активан у периоду од 10. до 15. века, смештен на месту настанка кањона и Простора око машинске зграде мале хидроелектране „Вучје” (саграђена 1903. године). Синергија естетике природе предела и културног наслеђа даје посебан печат овом месту.

Сагласно Закону о заштити природе на основу изнетих природних вредности, значаја и вредновања предметног подручја, као и на научној и стручној основи изнетој у студији заштите, стекли су се услови за заштиту овог природног добра.

Завод за заштиту природе Србије, Београд, сходно одредбама члана 42. Закона о заштити природе, припремио је и доставио Министарству заштите животне средине Студију заштите Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, као стручно-документациону основу за израду акта о проглашењу заштићеног подручја. Оценивши да су налази Завода стручно оправдани и целисходни, а предлози правно основани, Министарство је у складу са одредбама члана 43. Закона о заштити природе обавестило јавност о Нацрту уредбе о проглашењу Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, односно обезбедило јавни увид и организовало јавну расправу за наведену документацију, на територији локалне самоуправе на којој се простира ово заштићено подручје (град Лесковац, МЗ Вучје). У поступку јавног увида удружења „Наше Поречје” је указало да назив Вучјанска река као топоним не постоји ни у једној географско - историјској литератури, односно река која протиче кроз кањон носи име Вучјанка и предложено је да се ново заштићено подручје прогласи под именом Споменик природе „Кањон реке Вучјанке”, што је прихваћено и уграђено у предметна документа.

С обзиром на то да је спроведен поступак јавног увида и јавне расправе, као и да су заштићена подручја добра од општег интереса, сматрамо сврсисходним да се покрене процедура доношења ове уредбе, која у складу са Пословником Владе, започиње достављањем текста Предлога уредбе на мишљење надлежним министарствима.

Објашњење решења предложених уредбом

У члану 1. утврђују се генерални положај и одлике, категорија, врста и назив заштићеног подручја.

У члану 2. утврђују се основне вредности подручја и циљеви заштите.

У члану 3. утврђују се положај и површина подручја у односу на територијално-административну поделу.

У члану 4. утврђују се површине и локалитети са режимима заштите I, II и III степена.

У чл. 5., 6. и 7. утврђују се радови и активности који су забрањени и ограничени, односно дозвољени на површинама на којима је прописан режим заштите I, II и III степена.

У члану 8. одређује се управљач заштићеног подручја и утврђују његова основна овлашћења и обавезе. За управљача се предлаже Туристичка организација града Лесковца. Министарство је утврдило да предложени управљач у потпуности испуњава прописане услове за управљача заштићеног подручја, располаже респективним искуствима на пословима очувања и презентације природних вредности и стално је присутан на заштићеном подручју и његовој околини.

У члану 9. утврђена је обавеза управљача да у року од 10 месеци донесе План управљања за период од 10 година, наведена су министарства од којих се прибавља мишљење у поступку давања сагласности и одређен оквирни садржај годишњег програма на основу кога управљач обавља послове у времену до доношења плана управљања.

У члану 10. утврђен је рок од шест месеци за доношење Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби.

У члану 11. утврђен је рок од годину дана за обележавање заштићеног подручја.

У члану 12. утврђује се обавеза управљача да у року од две године израдити софтвереско решење о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање и непокретностима као кључном алату за планирање и праћење послова управљања и промена на заштићеном подручју.

У члану 13. даје се могућност за проглашење рибарског подручја у оквиру граница Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, на основу претходно прибављене сагласности министра, у складу са законом којим се уређује заштита и одрживо коришћење рибљег фонда.

У члану 14. утврђује се обавеза управљача да у складу са законом који дефинише накнаде за коришћење јавних добара донесе одговарајући акт.

У члану 15. утврђује се обавеза формирања Савета корисника у циљу међусобне сарадње и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја.

У члану 16. Забране и ограничења прописане овом уредбом, не односе се на војне објекте, комплексе, инсталације и приступне путеве, који су изграђени или се планирају градити за потребе Војске Србије, као и активности које Војска Србије изводи или ће изводити за потребе одбране Републике Србије.

У члану 17. наводе се основни извори средстава за финансирање заштићеног подручја односно плана управљања, сходно члану 69. Закона о заштити природе.

У члану 18. усаглашавања планова, програма и основа са уредбом и планом управљања.

У члану 19. прописано је да ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Анализа ефеката уредбе

Доношењем уредбе остварује се низ позитивних ефеката у домену циљева утврђених Просторним планом Републике Србије, стратешким документима у области заштите природе, животне средине и одрживог развоја и међународним уговорима и програмима, а пре свега повећање површине заштићених подручја и заштита биодиверзитета и геодиверзитета, посебно еколошки значајних подручја.

Концепт заштите исказан је кроз режиме заштите I, II и III степена, на којима се спроводи заштита ради очувања и унапређења природних вредности, посебно кроз мере управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса.

Финансијска средства потребна за спровођење уредбе

За спровођење ове уредбе у 2024. години нису потребна средства.

Средства за 2025. и 2026. годину биће обезбеђена у износу од по 3.000.000,00 динара, у оквиру лимита на Разделу 25 – Министарство заштите животне средине, Глава 25.0 – Министарство заштите животне средине, Програм 0405 – Заштита природе и климатске промене, Функција 560 – Заштита животне средине неklasификована на другом месту, Програмска активност 0002 – Подстицаји за програме управљања заштићеним природним добрима од националног интереса, Економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама, који ће бити опредељен од стране Министарства финансија у складу са билансним могућностима.

ИНФОРМАЦИЈА О СПРОВЕДЕНИМ КОНСУЛТАЦИЈАМА У ТОКУ ИЗРАДЕ ПРЕДЛОГА/ НАЦРТА ПРОПИСА

1) Да ли су у току израде предлога/нацрта прописа спроведене консултације са циљним групама и заинтересованим странама* (ако нису спроведене потребно је навести разлог)?

Не. Одржана је јавна расправа у оквиру којих су спроведене и консултације са свим заинтересованим страна.

2) У ком временском периоду су спроведене консултације?

3) Које методе/технике консултација су коришћене (фокус група, округли сто, полуструктурирани интервју, панел, анкета, прикупљање писаних коментара, итд.)?

4) Ко су били учесници консултативног процеса?

5) Које примедбе, сугестије и коментари упућени током спровођења процеса консултација су прихваћени и уврштени текст у предлога/нацрта прописа?*

6) Које примедбе, сугестије и коментари упућени током спровођења процеса консултација нису уважени и који су разлози за њихово неприхватање?*

* Циљне групе и заинтересоване стране чине представници релевантних организација цивилног друштва, струковних удружења и научно-истраживачких организација, као и представници јавне управе, укључујући и релевантне органе државне управе.

** Пожељно је представити упућене примедбе, сугестије и коментаре на:

- начела и сврху уређења односа у пропису;
- разраду и прецизирање појединачних решења.

**Извештај о спроведеној *ex-ante* анализи ефеката
Предлога уредбе о проглашењу Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”**

ПРИЛОГ 2:

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

Природа као добро од општег интереса за Републику Србију ужива посебну заштиту, а Законом о заштити природе уређује се заштита и очување природе, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине.

Заштита природе спроводи се нарочито: утврђивањем и проценом стања, појава и процеса у природи и пределу; успостављањем и утврђивањем заштићених природних добара и система праћења њихове заштите; спровођењем мера заштите природе и предела; утврђивањем услова и мера заштите природе и заштићених природних добара и предела у просторним и урбанистичким плановима, пројектној документацији, основама и програмима управљања природним ресурсима у рударству, енергетици, саобраћају, водопривреди, пољопривреди, шумарству, ловству, рибарству, туризму и другим делатностима од утицаја на природу; одрживим коришћењем природних ресурса и заштићених природних добара и контролом њиховог коришћења успостављањем система управљања природним ресурсима и заштићеним природним добрима; изработом извештаја о стању природе, доношењем и спровођењем стратегија, програма, акционих и санационих планова и планова управљања; ублажавањем штетних последица које су настале активностима у природи, коришћењем природних ресурса или природним катастрофама; повезивањем и усклађивањем националног система заштите природе са међународним системом заштите природе; подстицањем научног и стручног рада у области заштите природе; обавештавањем јавности о стању природе и учествовањем јавности у одлучивању о заштити природе; подстицањем и промоцијом заштите природе, развијањем свести о потреби заштите природе у процесу васпитања и образовања; укључивањем локалних заједница у праћење стања, заштиту и унапређење природе.

Чињеница је да је природа у свету али и у нашој земљи, под великим притиском различитих фактора угрожавања и да су многе биолошке врсте, у већем или мањем степену угрожене и на прагу нестајања или су чак заувек изгубљене.

Тренутна површина заштићених подручја је 816.858 ha или 9,23% у односу на целокупну територију Републике Србије. Структура основних врста заштићених подручја по броју и површини је следећа: 5 националних паркова, 22 паркова природе, 27 предела изузетних одлика, 67 резервата природе, 35 културно-историјских подручја, 308 споменика природе и 7 заштићених станишта.

Као најочуванији и најдрагоценији објекти природе и значајни центри биолошке разноврсности, заштићена подручја на територији Републике Србије стављена су под заштиту у складу са националним законодавством и међународним уговорима. Заштићена подручја у Републици Србији представљају подручја која по својим еколошким, биогеографским и другим карактеристикама представљају природне целине од изузетног значаја са екосистемима и пределима посебних вредности у погледу изворности, биолошке разноврсности, репрезентативних геоморфолошких, геолошких, хидролошких и других појава и процеса, као и културно-историјских вредности и антропофеномена насталих у интеракцији човека и природе.

Национални паркови, резервати, споменици природе, предели изузетних одлика и паркови природе представљају очувани део природе посебних природних вредности и предела, због којих имају трајни еколошки, научни, културни, образовни и здравствено-рекреативни значај.

Заштићена подручја у Републици Србији представљају подручја која по својим еколошким, биогеографским и другим карактеристикама представљају природне целине од изузетног значаја са екосистемима и пределима посебних вредности у погледу изворности, разноврсности вегетације, флоре и фауне, репрезентативних геоморфолошких, геолошких, хидролошких и других појава и процеса, културно-историјске вредности и антропофеномена насталих у интеракцији човека и природе и као такви налазе се под заштитом државе. Стављају се у функцију спровођења укупне заштите и развоја природних ресурса и свих осталих вредности, специфичности и феномена, Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21) и актима о проглашењу заштићених подручја, као добра од општег интереса.

Просторним планом Републике Србије („Службени гласник РС”, број 88/10), површина заштићених подручја, која је планирана за заштиту до 2021. године је око 12%.

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Решења Предлога измена и допуна Закона о заштити природе су у складу са:

- Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон, 43/1-УС, 14/16, 76/18, 95/18-др. закон и 95/18-др. закон),
- Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18-др. закон),
- Законом о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18-др. закон и 95/18),
- Законом о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18, 95/18-др. закон),
- Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 135/04),
- Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09),
- Законом о националним парковима („Службени гласник РС”, број 84/15 и 95/18-др. закон),
- Законом заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС”, број 36/09),
- Законом о обновљивим изворима енергије („Службени гласник РС”, број 40/21),
- Уредбом о режимима заштите („Службени гласник РС”, број 31/12),
- Просторним планом Републике Србије („Службени гласник РС”, број 88/10),
- Националном стратегијом одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС”, број 33/12),
- Националним програмом заштите животне средине („Службени гласник РС”, број 12/10) и
- Националном стратегијом одрживог развоја („Службени гласник РС”, број 57/08).

Уставни основ за доношење Закона о заштити природе је члан 97. тачка 9. Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 98/06 и 115/21), према коме Република Србија уређује и обезбеђује систем заштите и унапређења животне средине.

Националном стратегијом одрживог коришћења природних ресурса и добара, дефинисан је основни циљ који је усмерен на обезбеђивању услова за одрживо коришћење природних ресурса и добара, стварањем основе за постављање планова, програма и основа за сваки појединачни природни ресурс или добро. Специфичан циљ стратегије је повећање површине под заштићеним подручјима до 10% до 2014. године, односно до 12% до 2021. године

Специфични циљ у оквиру Националног програма заштите животне средине дефинисан је у правцу заштите природе као и утврђивање и спровођење заштите природних целина од значаја за Републику Србију.

Кључни национални приоритети Републике Србије, дефинисани Националном стратегијом одрживог развоја су заштита и унапређење животне средине и рационално коришћење природних ресурса, очување и унапређивање система заштите животне средине, смањење загађења и притисака на животну средину, коришћење природних ресурса тако да остану расположиви и за будуће генерације и успостављање система заштите и одрживог коришћења природних богатстава, тј. ресурса.

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Предлогом уредбе о проглашењу Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” општи и посебни циљеви су усклађени с важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, односно Планом рада Владе, Законом о заштити животне средине, Законом о заштити природе, Просторним планом Републике Србије, Националном стратегијом одрживог коришћења природних ресурса и добара, Националним програмом заштите животне средине и Националном стратегијом одрживог развоја.

Законом о заштити природе и актима о проглашењу заштићених подручја, заштићена подручја, као добра од општег интереса, стављају се у функцију спровођења укупне заштите и развоја природних ресурса и свих осталих вредности, специфичности и феномена. Актом о проглашењу заштићених подручја, прецизно се утврђује врста заштићеног подручја, режими заштите са забранама и ограничењима, специфични за одређено подручје које се проглашава заштићеним.

Просторним планом Републике Србије, површина заштићених подручја, која је планирана за заштиту до 2021. године је око 12%.

Стратешки циљ Републике Србије, у процесу придруживања Европској Унији, јесте да се изврши усклађивање домаћих прописа са прописима Европске Уније.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Актуелни и потенцијални фактори угрожавања на подручју Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” су све оне активности које би могле довести до нарушавања или девастације темељних природних и створених вредности и карактера предела. Фрагилни и други ретки и осетљиви екосистеми показују најмању еластичност и отпорност на спољна дејства и било какви захвати у њима скоро по правилу доводе до њиховог нестанка. На подручју Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” постоји низ фактора угрожавања који утичу на стање животне средине и њен квалитет.

Шумарство представља један од значајних фактора, будући да су шуме угрожене на приступачним местима, углавном уз саобраћајнице, док су простори на стрмијим и

неприступачним местима мање угрожени. Експлоатација шуме на ширем простору планине Кукавице појачава ерозију и повећава количину речног наноса, што доводи до губитка станишта акватичних бескичмењака.

Туризам, посебно масовни излетнички туризам, може бити значајан угрожавајући фактор. Ненајављене и неконтролисане посете, бушење стена за алпинистичке правце и изградња инфраструктуре за адреналинске активности имају негативан утицај, као и излетнички туризам који угрожава водоземце и гмизавце.

Рударство тренутно нема активних каменолома и рударских радова унутар заштићеног подручја, али мањи каменоломи изван заштићеног подручја могу имати индиректан утицај.

Саобраћај представља значајан угрожавајући фактор, посебно локални пут Вучје – Влајна – Пољаница – Врање, који узрокује узнемиравање дивљих животиња и фрагментацију шумског станишта. Кретање товарних возила и стално одржавање путева проузрокују вибрације које могу покренути кретања стенских маса.

Енергетика обухвата постојање хидротехничких објеката у виду мале хидроелектране „Вучје” и бетонских брана, који имају и позитивне и негативне утицаје. Бране успоравају отицај воде и појачавају депоновање речног наноса, али измене карактеристика воде утичу на заједнице хидробионата и структуру рибљих заједница. Прекидањем и ометањем узводно-низводних миграторних путева изградњом водозавода за малу хидроелектрану дошло је до незнатног угрожавања рибљег фонда, уз напомену да у кањону реке Вучјанке постоје и природне препреке у виду великог броја водопада са висинама које рибе не могу да савладају у миграторним кретањима, што утиче и на немогућност размене генетског материјала.

Успостављањем тростепеног режима заштите, делови заштићеног подручја биће изузети или подвргнути контролисаним и ограниченим туристичким посетама и уређењу, за шта ће бити неопходно поседовање посебних дозвола. Забрањене и ограничене активности су саставни део акта заштите којим ће се даље заштити и унапредити предметни простор.

5) Која промена се предлаже?

У члану 1. утврђују се генерални положај и одлике, категорија, врста и назив заштићеног подручја.

У члану 2. утврђују се основне вредности подручја и циљеви заштите.

У члану 3. утврђују се положај и површина подручја у односу на територијално-административну поделу.

У члану 4. утврђују се површине и локалитети са режимима заштите I, II и III степена.

У чл. 5., 6. и 7. утврђују се радови и активности који су забрањени и ограничени, односно дозвољени на површинама на којима је прописан режим заштите I, II и III степена.

У члану 8. одређује се управљач заштићеног подручја и утврђују његова основна овлашћења и обавезе. За управљача се предлаже Туристичка организација града Лесковца. Министарство је утврдило да предложени управљач у потпуности испуњава прописане услове за управљача заштићеног подручја, располаже респективним искуствима на пословима очувања и презентације природних вредности и стално је присутно на заштићеном подручју и његовој околини.

У члану 9. утврђена је обавеза управљача да у року од 10 месеци донесе План управљања за период од 10 година, наведена су министарства од којих се прибавља мишљење у поступку давања сагласности и одређен оквирни садржај годишњег

програма на основу кога управљач обавља послове у времену до доношења плана управљања.

У члану 10. утврђен је рок од шест месеци за доношење Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби.

У члану 11. утврђен је рок од годину дана за обележавање заштићеног подручја.

У члану 12. утврђује се обавеза управљача да у року од две године израдити софтверско решење о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање и непокретностима као кључном алату за планирање и праћење послова управљања и промена на заштићеном подручју.

У члану 13. даје се могућност за проглашење рибарског подручја у оквиру граница Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, на основу претходно прибављене сагласности министра, у складу са законом којим се уређује заштита и одрживо коришћење рибљег фонда.

У члану 14. утврђује се обавеза управљача да у складу са законом који дефинише накнаде за коришћење јавних добара донесе одговарајући акт.

У члану 15. утврђује се обавеза формирања Савета корисника у циљу међусобне сарадње и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја.

У члану 16. Забране и ограничења прописане овом уредбом, не односе се на војне објекте, комплексе, инсталације и приступне путеве, који су изграђени или се планирају градити за потребе Војске Србије, као и активности које Војска Србије изводи или ће изводити за потребе одбране Републике Србије.

У члану 17. наводе се основни извори средстава за финансирање заштићеног подручја односно плана управљања, сходно члану 69. Закона о заштити природе.

У члану 18. усаглашавања планова, програма и основа са уредбом и планом управљања.

У члану 19. прописано је да ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Сагласно Закону о заштити природе, а на основу утврђених природних и створених вредности изнетих у научној и стручној основи – Студији заштите Споменика природе „Кањон реке Вучјанке”, значајних са аспекта очувања разноврсности која је сконцентрисана на истраженом простору, стекли су се услови за заштиту овог природног добра.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Анализа заинтересованих страна подразумева утврђивање субјеката заштите природе на које предлагање и успостављање заштите Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” може имати утицаја, као и процењивање њихових интереса и вероватноће учешћа, односно подршке заштити природе. Заинтересоване циљне групе су:

- Република Србија – на основу Закона о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године, као и других стратешких и законских докумената, дефинисан је интерес Републике Србије у односу на простор кањона Вучјанке реке, као подручја намењеног заштити, очувању и одрживом коришћењу природних вредности. У складу с тим, на основу средњорочног и једногодишњег програма заштите природних добара Завода за заштиту природе Србије, покренут је

поступак заштите кањона Вучјанске реке, односно Завод је извршио валоризацију овог простора и припремио Студију заштите, као стручну основу за доношење акта о заштити;

- Град Лесковац – Кањон реке Вучјанке, као и непосредна околина, у градским стратегијама се види као фактор за даљи развој у области туризма. У том контексту, донета су планска развојна локална документа која обухватају простор Вучја и кањона Вучјанке реке. Развој туризма у кањону реке Вучјанке је планом генералне регулације Вучја дефинисан као еколошко-образовни. Правци за јачање укупних инфраструктурних капацитета и развој смештајних капацитета, пре свега, могући су у оквиру постојећих објеката и инфраструктуре за еко и рекреациони туризам, а у оквиру грађевинских зона. Заштита непокретних културних добара подразумева адекватан третман постојећих споменика културе и евидентираних културних целина, а такође и кроз градитељско наслеђе као ресурс у оквиру презентације туристичких вредности Лесковца, односно, подразумева дугорочну заштиту објеката и амбијенталних целина у виду хармоничног уклапања природе и културе. Под претходном заштитом, заступљеном у виду објеката сакралне архитектуре, евидентирани су археолошки локалитети под бр. 81. Вучје – Селиште, насеље и бр. 82. Вучје – Зидине, на којима се примењују опште мере и услови заштите и коришћења непокретних културних добара и добара која уживају статус претходне заштите. Добра која уживају заштиту не смеју се уништити или оштетити, нити се без сагласности сме мењати њихов изглед, својство или намена, у складу са Законом о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон, 99/11-др. закон, 6/20-др. закон, 35/21-др. закон и 129/21);
- Туристичка организација града Лесковца се активно бави промовисањем кањона реке Вучјанке, а такође је исказала заинтересованост за заштиту овог простора и жељу да буде Управљач заштићеног подручја;
- ЈП „Србијашуме” су корисници целог шумског простора кањона реке Вучјанке. Шуме у кањонском делу су због неприступачности непривредне шуме и предвиђено је да се настави са коришћењем шума на идентичан начин као и до сада;
- Мала хидроелектрана „Вучје”
ЈП „Електропривреда Србије”, као корисник водних ресурса реке Вучјанке и са већ изграђеном инфраструктуром, има важну улогу у очувању простора. Заштитом инфраструктуре, која је и са аспекта културе значајна, омогућује се и заштита кањона у природном облику. Стаза поред ваде од водозахватне зграде до машинске зграде представља изузетно потентан створени туристички потенцијал;
- Ловци и риболовци
Љубитељи лова и риболова најчешће су организовани преко својих удружења и морају да поседују дозволе за бављење овим активностима. С обзиром на предложену трајну забрану лова и риболова, није дозвољен лов дивљачи и рибе у границама заштићеног подручја;
- Љубитељи екстремних спортова су раније били присутни на целом простору. Извршено је уређење плаже и дела корита реке низводно од машинске зграде мале хидроелектране „Вучје” који се користи као купалиште. Како до сада није било заштите реке и кањона, и будуће активности планинара, алпиниста и љубитеља „кањонинга” ће се ускладити са заштитом подручја уз строго контролу управљача и уз претходно издате услове заштите природе. У зависности од потребе, дефинисаће се и број посетилаца унутар заштићеног подручја на начин да не утиче негативно на квалитет воде и очуваност кањона;

- Власници угоститељских објеката у самом Вучју у интересу имају очување природних одлика простора као основног мотива доласка посетилаца. Објекти за комерцијални туризам тренутно нису у функцији, а пре свега, хотели „Орлово гнездо” и „Влајна”. Није познато да ли у Вучју има регистрованих домаћинстава која нуде смештајне капацитете. С тим у вези, неопходно је на постојећим објектима масовног туризма (хотели) решити проблем евакуације отпадних вода на еколошки прихватљив начин. На простору кањона реке Вучјанке не сме бити дозвољено упуштање отпадних вода у реку;
- Посетиоци и излетници долазе, углавном, због потребе боравка у природи, одмора, рекреације и обиласка природних и културних знаменитости. Могућности које пружа Кањон реке Вучјанке су разноврсне и зависе од интереса посетилаца, при чему се мора имати на уму да њихови интереси могу бити контрадикторни концепту заштите подручја. Будући да је већи део заштићеног добра у режиму заштите другог степена, у коме се спроводе активне мере заштите подручја, оне подразумевају одрживи развој и економске активности засноване на очувању природних ресурса и изворности природног амбијента. Како би се овакав развој спровео, неопходно је да по успостављању заштите управљач представи потенцијале за бављење делатностима за које су неопходни природни ресурси, а пре свега, управљачима културног добра, представницима града, корисницима природних ресурса, туристима и мештанима. Уједно, пожељно је коришћење постојеће медијске мреже за континуирано подизање свести јавности о заштити природних вредности и потенцијала кроз мудро коришћења ресурса. Поред програма образовања свих корисника подручја, неопходан је јасан концепт развоја града Лесковца и усаглашени програми развоја и заштите подручја.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Жељена промена се остварује у складу са документима јавних политика наведеним у оквиру одговора на питање 2. у Прилогу 2.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Промена се не може остварити у оквиру важећих прописа, односно Закона о заштити природе.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (*status quo*).

Одустајањем од интервенције не би се променила укупна површина заштићених подручја.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Према класификацији Светске Уније за заштиту природе (IUCN) природно добро се сврстава у Категорију III – Споменик природе (*Natural Monument or Feature*), релативно мала заштићена подручја код којих је фокус на једној или више истакнутих природних одлика и са њима повезаном биодиверзитету и стаиштима, а не на ширем екосистему. Могу укључивати и посебне природне локалитете са духовним и/или културним вредностима, који би, у супротном, били у великој мери измењени.

Споменик природе „Кањон реке Вучјанке” за сада нема међународни статус.

Према Правилнику о критеријумима вредновања и поступку категоризације заштићених подручја („Службени гласник РС”, број 97/15) Споменик природе „Кањон реке Вучјанке” сврстава се у заштићена подручја II категорије – заштићено подручје од покрајинског/регионалног, односно великог значаја.

Ова уредба представља акт којим су принципи заштите природе из Закона о заштити природе примењени у конкретном заштићеном подручју.

У складу са тим, овом уредбом прописано је да се на Споменик природе „Кањон реке Вучјанке”, примењују прописи о заштити природе.

ПРИЛОГ 3:

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Предлогом уредбе о проглашењу Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” општи и посебни циљеви су усклађени с важећим стратегијама и просторним планом из поглавља „Кључна питања за анализу постојећег стања” питање 1.

Жељену промену је неопходно постићи како би се остварило повећање укупне површине под заштитом до 12% територије Републике Србије.

2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доводе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Сагласно Закону о заштити природе на основу утврђених темељних природних вредности и значаја са аспекта очувања предеоног лика и укупног културног наслеђа, као и на научној и стручној основи изнетој у Студији, стекли су се услови за заштиту овог природног добра.

Циљ заштите Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” је очување кањона реке Вучјанке са стрмим падинама и бројним брзацима, слаповима и водопадима, који имају изузетно разноврсна геоморфолошка и геолошка обележја. Такође, циљ је очување флористичких и фаунистичких обележја. У кањону се налази 52 дрвенасте и жбунасте врсте, од којих је 10 у категорији ретких, ендемичних, реликтних и угрожених: брекиња (*Sorbus torminalis*), пољски брест (*Ulmus minor*), бреза (*Betula pendula*), брдски брест (*Ulmus montana*), дивља крушка (*Pyrus pyraeaster*), дивља јабука (*Malus silvestris*), дивља трешња (*Prunus avium*), јасика (*Populus tremula*), јаребика (*Sorbus aucuparia*) и бели јасен (*Fraxinus excelsior*). Поред тога, ту је и 161 биљни таксон, као и врсте значајне са економског и еколошког аспекта, које су заштићене у складу са националном законском регулативом: радићолисни шебој (*Erysimum crepidifolium*), кострика (*Ruscus aculeatus*), сремун (*Allium ursinum*), плућњак (*Pulmonaria officinalis*) и вилина косица (*Cyclamen hederifolium* subsp. *hederifolium*). Иштиолошке вредности кањона су: поточна пастрмка (*Salmo trutta*), поточна мрена (*Barbus balcanicus*), клен (*Squalius cephalus*) и поточна мрена (*Barbus balcanicus*). Од водоземаца, у кањону живи 11 врста, од којих је 10 строго заштићено: шарени даждевњак (*Salamandra salamandra*), планински мрмољак (*Ichthyosauria alpestris*), обични мрмољак (*Lissotriton vulgaris*), македонски мрмољак (*Triturus macedonicus*), жутотрби мукач (*Bombina variegata*), шумска крастача (*Bufo bufo*), зелена крастача (*Pseudoeidulea viridis*), шумска жаба (*Rana dalmatina*), жаба травњача (*Rana temporaria*) и грчка жаба (*Rana graeca*). Жутотрби мукач (*Bombina variegata*) је међународно значајна врста и налази се на додатку II Директиве о стаништима. Од гмизаваца, у кањону живи девет врста, од којих су строго заштићене:

ескалапов смук (*Zamenis longissimus*), степски смук (*Dolichophis caspius*), рибарица (*Natrix tessellata*) и белоушка (*Natrix natrix*). Фауна птица у кањону обухвата 60 врста, од којих је 53 строго заштићено: змијар (*Circaetus gallicus*), црна жуна (*Dryocopus martius*), бела рода (*Ciconia ciconia*), сиви соко (*Falco peregrinus*), сива жуна (*Picus canus*) и шумска шева (*Lullula arborea*). Куриозитет подручја је присуство даурске (*Cecropis daurica*), горске (*Ptyonoprogne rupestris*), градске (*Delichon urbica*) и сеоске ласте (*Hirundo rupestris*). Културна баштина кањона обухвата утврђење Скобаљић град (Зелен град), активан у периоду од 10. до 15. века, смештен на месту настанка кањона, и простор око машинске зграде мале хидроелектране „Вучје” (саграђена 1903. године). Синергија естетике природе предела и културног наслеђа даје посебан печат овом месту.

3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Република Србија према усвојеним стратешким документима (Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године) у заштити природних и културних добара има за циљ: очување и проширење заштићених природних целина као и обезбеђење одрживог коришћења елемената природе и природе у целини, повећање површина под заштићеним природним добрима и унапређење и заштита природног и културног наслеђа као развојног ресурса.

Жељена промена се остварује у складу са документима јавних политика наведеним у оквиру одговора на питање 1.

Промена се остварује у оквиру важећих прописа, односно у складу са Законом о заштити природе којим је прописано да се проглашење споменика природе спроводи доношењем уредбе.

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

На основу повећања укупне површине под заштитом до 12% територије Републике Србије који је био планиран у периоду до 2021. године.

Остваривање општих, односно посебних циљева могуће је на примеру очувања станишта, екосистема и врста, очување делова нетакнуте природе за научна истраживања, праћење стања и образовање, пружање прилике будућим генерацијама да искусе доживљај и ужитак у областима које нису деградиране људским активностима итд.

ПРИЛОГ 4:

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „status quo” опција?

Узимајући у обзир значај локалитета, за остваривање циља нису разматране алтернативне опције, будући да предметно подручје треба да буде заштићено на нивоу републике, а опција „status quo” није прихватљива јер је у супротности са општим и посебним циљевима.

2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

Материја којом се уређује област заштите природе се не може устројити без постојања законског акта којим се уређују правила у заштити и очување заштићених подручја, тако да не постоје друге могућности за решавање наведених проблема.

3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Члановима 107. и 108. Закона о заштити природе за постизање посебног циља прописане су подстицајне мере.

Друге опције нису разматране јер су за постизање жељених промена прописане јасне процедуре Законом о заштити природе и пратећим подзаконским актима.

4) Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

Не, јер већ постоје националне институције које прате реализацију посебних циљева (Агенција за заштиту животне средине, Агенција за енергетску ефикасност и др.).

5) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Промену није могуће постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера.

6) Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике, односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

Да могу.

Циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора су укључене у процес спровођења Закона, и то правна лица која могу бити именована за обављање послова заштите природе као управљачи заштићених подручја.

Обавеза за управљаче заштићених подручја да формирају Савет корисника заштићеног подручја. У циљу обезбеђивања интереса локалног становништва и корисника заштићеног подручја управљач оснива Савет корисника заштићеног подручја (у даљем тексту: Савет корисника). Савет корисника чине представници локалних самоуправа, организација и удружења чија се активност одвија на подручју заштићеног подручја и њега чине: по један члан из сваке општине заштићеног подручја, који се поименично делегира из сваке општине; један члан представник ловства кога именује ловачка комора Србије, из чланства регионалног одбора коморе коме територијално припада заштићено подручје; један члан из риболовачких организација кога именује надлежна риболовачка организација; један члан представник пољопривредника са заштићеног подручја; један члан представник туристичких организација са заштићеног подручја; један члан представник локалних невладиних организација са заштићеног подручја. Прописано је да се у рад Савета корисника могу укључивати и други чланови носиоци права коришћења и експерти, са саветодавним гласом. Савет корисника доноси препоруке о локално значајним стварима у оквиру законом прописаних мера које се тичу заштићеног подручја и упућује их управљачу заштићеног подручја. Савет корисника доноси пословник о раду. Надаље, је прописано да ради информисања становништва у општинама заштићеног подручја и усаглашавања њихових интереса са интересима заштићеног подручја, управљач заштићеног подручја, сазива најмање једном годишње Савет корисника, а да је корисник заштићеног подручја дужан да поштује мере које налаже управљач, а у циљу извршавања законом поверених послова.

7) Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

Да, за спровођење идентификованих опција не захтева се ангажовање додатних ресурса, како кадровских, тако ни техничких

8) Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Изабрана опција наведена је у одговорима овог прилога.

ПРИЛОГ 5:

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

Очување, унапређење, одрживо коришћење и приказивање природних и других вредности подручја Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” спроводи се према плану управљања који доноси управљач на период од десет година, са садржином и на начин прописан законом којим се уређује заштита природе. За спровођење ове уредбе нису потребна средства из Буџета Републике Србије у 2024. години.

До доношења Плана управљања, управљач ће вршити послове на основу годишњег програма управљања који је дужан да донесе и достави министарству на сагласност у року од 60 дана од дана ступања на снагу ове уредбе. Годишњи програм управљања садржи нарочито: сажет приказ природних и других вредности заштићеног подручја, циљева заштите и одрживог коришћења, могућности и ограничења за њихово остваривање; детаљан приказ годишњих задатака на чувању, одржавању, унапређењу, приказивању и одрживом коришћењу заштићеног подручја за потребе науке, образовања, рекреације и туризма и укупног социо-економског развоја; приказ задатака на обележавању заштићеног подручја, заснивању информационог система и противпожарној заштити; приказ субјеката и организационих и материјалних услова за извршења програма, висине и извора потребних финансијских средстава.

На основу програма управљања заштићеног подручја за текућу годину на који је Министарство дало сагласност у складу са законом, субвенције се додељују управљачу. Додела субвенција врши по захтеву за доделу средстава субвенција за заштићена природна добра од националног интереса које управљачи подnose на основу обавештења Министарства.

Изабрана опција неће имати веће утицаје на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року.

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

У складу са члановима 69. Закона о заштити природе средства за заштиту и развој заштићеног подручја обезбеђују се из: буџета Републике Србије, накнаде за коришћење заштићеног подручја, прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем (коришћење уређених и погодних терена, коришћење имена и знака, услуге управљача и улазак у заштићено подручје), средстава обезбеђених за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе, затим донација, поклона и помоћи и других извора у складу са Законом.

За спровођење ове уредбе нису потребна средства из Буџета Републике Србије у 2024. години.

У 2025. и 2026. години финансијска средства биће планирана у оквиру лимита на разделу министарства надлежног за послове заштите животне средине који ће бити опредељени од стране Министарства финансија у складу са билансним могућностима.

Из буџета Републике Србије, а преко позиције Министарства заштите животне средине биће обезбеђена средства за суфинансирање програма управљања, а управљач ЈП „Србијашуме” има могућност да додатна средства обезбеди и из сопствене делатности, буџета локалне самоуправе, као и путем донација, поклона и помоћи и других извора у складу са Законом.

3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Неће утицати на међународне финансијске обавезе.

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

Неће проузроковати нове трошкове, па самим тим није потребно процењивати трошкове.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Да, могуће је финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава.

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Изабрана опција неће проузроковати расходе других институција.

ПРИЛОГ 6:

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Изабрана опција ће проузроковати трошкове везане за управљање заштићеним подручјем управљачу – Туристичкој организацији града Лесковца. Управљач је дужан да на прописан начин обележи Споменик природе „Кањон реке Вучјанке” и његове спољне границе, најкасније у року од 12 месеци од дана ступања на снагу ове уредбе, као и да заснује дигиталну базу података, односно географски информациони систем о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање Спомеником природе „Кањон реке Вучјанке” у року од две године од дана ступања на снагу ове уредбе.

Активности на обележавању Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” и његових спољних граница, као и заснивање дигиталне базе података, односно географског информационог система о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање

Спомеником природе „Кањон реке Вучјанке”, суфинансирају се из буџета Републике Србије, док ће остале активности, као што је успостављање чуварске службе, бити обавеза управљача.

Будући да је потенцијал за заштиту кањона препознат и да ће на њему бити успостављена заштита природних и културних обележја, подручје Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” има потенцијал да постане најзначајнија Јабланичка туристичка регија, али усклађивање приоритетних интереса мора да се обезбеди на свим нивоима управљања. Само таквом политиком становништво овог краја неће доживети заштиту природе као забрану, а природа неће бити угрожена присуством људи. Кањон реке Вучјанке, иако скромне величине, представља очувани предео са богатом историјом, културом и традицијом, који може да обезбеди будућност простору и локалном становништву.

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Изабрана опција не утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту.

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Изабрана опција не утиче на услове конкуренције.

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Изабрана опција не утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Изабрана опција не утиче на друштвено богатство и његову расподелу.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Нова решења неће суштински имати ефекте на квалитет и статус радне снаге.

ПРИЛОГ 7:

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Предложена решења неће проузроковати додатне трошкове грађанима, привреди, посебно малим и средњим привредним друштвима јер не уводи нове обавезе у односу на обавезе које су прописане важећим Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21).

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Имајући у виду на је на простору предвиђеном за заштиту прописан режим заштите I, II и III степена, од којих I степен заузима 6,04% (100% у државној својини), II степен заузима 62,81%, а III степен 31,15% површине заштићеног подручја, за које се везује активна и проактивна заштита и којима нису прописане ригорозне забране, не постоји могућност штетног утицаја на неку специфичну групу.

Највреднији делови Републике Србије се стављају под заштиту, између осталог и ради очувања природних активности које већ постоје на тим подручјима и које би се могле развијати и морале усмерити ка очувању основних вредности тог подручја, што и представља систем одрживог развоја, односно усклађеност економског и друштвеног развоја с једне стране и заштите природе друге стране.

Као најочуванији и најдрагоценији објекти природе и значајни центри биолошке разноврсности, заштићена подручја на територији Републике Србије стављена су под заштиту у складу са националним законодавством и међународним уговорима. Заштићена подручја у Републици Србији представљају подручја која по својим еколошким, биогеографским и другим карактеристикама представљају природне целине од изузетног значаја са екосистемима и пределима посебних вредности у погледу изворности, биолошке разноврсности, репрезентативних геоморфолошких, геолошких, хидролошких и других појава и процеса, као и културно-историјских вредности и антропофеномена насталих у интеракцији човека и природе.

Национални паркови, резервати, споменици природе, предели изузетних одлика и паркови природе представљају очувани део природе посебних природних вредности и предела, због којих имају трајни еколошки, научни, културни, образовни и здравствено-рекреативни значај.

Заштићена подручја у Републици Србији представљају подручја која по својим еколошким, биогеографским и другим карактеристикама представљају природне целине од изузетног значаја са екосистемима и пределима посебних вредности у погледу изворности, разноврсности вегетације, флоре и фауне, репрезентативних геоморфолошких, геолошких, хидролошких и других појава и процеса, културно-историјске вредности и антропофеномена насталих у интеракцији човека и природе и као такви налазе се под заштитом државе. Стављају се у функцију спровођења укупне заштите и развоја природних ресурса и свих осталих вредности, специфичности и феномена, Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21) и актима о проглашењу заштићених подручја, као добра од општег интереса.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Мере изабране опције би позитивно утицале на лица са посебним потребама, развојем екотуризма, уређењем стаза и едукативних програма, посебно у руралним срединама, а у складу са њиховим потребама и одрживим развојем.

Питања за која је процењено да нису релевантна за проблематику уредбе, изостављена су из Извештаја о спроведеној анализи ефеката за документ јавне политике.

Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

На подручју Споменика природе „Кањон реке Вучјанке” установљавају се режими заштите I, II и III степена. У складу са чланом 35. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21), у режиму заштите III степена спроводи се проактивна заштита, где се могу вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора; у II степену – активна заштита ради очувања и унапређења природних вредности, посебно кроз мере управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса; у I степену – строга заштита, спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са изворним или мало измењеним екосистемима изузетног научног и практичног значаја, којом се омогућавају процеси природне сукцесије и очување станишта и животних заједница у условима дивљине.

2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

Изабрана опција позитивно утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну, јер се обезбеђује очување станишта, екосистема и врста, очување изворне генетичке разноврсности, одржавање природних еколошких процеса, очување структурних одлика пејзажа, очување делова нетакнуте природе за научна истраживања, праћење стања и образовање, пружање прилике будућим генерацијама да искусе доживљај и ужитак у областима које нису деградиране људским активностима у дужем временском периоду, очување суштинских природних одлика и квалитета средине за дужи временски период, омогућавање јавног приступа ради задовољења духовних и физичких потреба посетилаца на начин којим се неће пореметити природне одлике подручја, пружање могућности локалном становништву да очува традиционални начин живота у складу са потенцијалима подручја, спречавање делатности које могу да наруше заштићено подручје, усклађивање потреба локалних заједница са вредностима подручја, очување склада природе, традиционалних и културних вредности, наставак традиционалног коришћења ресурса, градње, друштвених и културних манифестација, поспешивање начина живота и делатности које су у складу са природом и створеним вредностима.

3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Изабрана опција позитивно утиче на здравље људи.

4) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?

Изабрана опција не представља ризик по животну средину и здравље људи али се уводи нова дефиниција којом се дефинише начело предострожности, када постоји претња настанка значајне или неповратне штете за заштићено природно добро, значајног

негативног утицаја на циљеве очувања или целовитости еколошке мреже, недостатак научних података неће бити узет као разлог за недоношење одлуке, одлагање или непредузимање мере за спречавање угрожавања и деградације природе.

5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Изабрана опција не утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област.

ПРИЛОГ 9:

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Изабраном опцијом не уводе се организационе, управљачке или институционалне промене.

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције.

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

За реализацију изабране опције није било потребе извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора, који у складу са чланом 101. Закона о заштити природе обављају управне послове заштите природе као и Завода за заштиту природе, који у складу са чл. 102. и 103. Закона о заштити природе обавља стручне послове заштите природе и природних добара која се налазе на територији Републике Србије.

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Да, изабрана опција је у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Не, изабрана опција не утиче на владавину права и безбедност.

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Да, изабраном опцијом у изменама и допунама Закона о заштити природе прописано је да се, уколико је за подручје донет акт о заштити, а на интернет страници је постављено обавештење о извршеној ревизији подручја са коригованим режимима заштите, примењују мере прописане ревизијом подручја приказане у студији заштите из члана 42. став 1. Закона, чиме се отклањају одређене недоумице у досадашњој пракси у

погледу примене мера у случајевима када се ради о ревизији заштите, а до доношења новог акта о заштити подручја.

Такође, прописано је да Министарство у току јавног увида на својој интернет страници објављује стручну основу из члана 42. став 2. Закона.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Јачање система управљања, сарадња са управљачима и контрола њиховог рада реализована је кроз пружање стручне помоћи запослених у ресорном министарству при изради управљачких докумената, одржавање консултативних састанака и сарадњу на терену. Континуирано се одржавају састанци са управљачима и корисницима заштићених подручја.

ПРИЛОГ 10:

Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

Јавни увид у Нацрт уредбе о проглашењу и Студији заштите Споменика природе „Кањон Вучјанске реке” са картографском документацијом (у даљем тексту: документи о заштити) одржан је у трајању од 20 дана, од 21. новембра до 10. децембра 2024. године. Документи о заштити били су изложени на јавни увид сваког радног дана од 10.00 до 13.00 часова у просторијама Министарства заштите животне средине (ул. Омладинских бригада 1, Београд) и Завода за заштиту природе Србије, канцеларија у Нишу (ул. Војда Карађорђа 14/II, Ниш), као и на интернет страници Министарства, односно Завода.

Физичка и правна лица могла су у току трајања јавног увида, закључно са 10. децембром 2024. године, Министарству заштите животне средине доставити примедбе на документа о заштити у писаној форми поштом или на писарницу (са знаком СП „Кањон Вучјанске реке” – Јавни увид о заштити”) или електронски путем имејла.

Јавним огласом објављеним 20.11.2024. године на сајту Министарства заштите животне средине и на порталу Е-управе и 21.11.2024. године у дневном листу „Новости” оглашена је јавна расправа о Нацрту уредбе и Студији заштите СП „Кањон Вучјанске реке”.

Јавна расправа одржана је 5.12.2024. године, са почетком у 12.00 часова у Вучју, у свечаној сали Дома културе Вучје, Косте Стаменковића бб.

На јавној расправи, поред представника Министарства заштите животне средине и Завода за заштиту природе Србије, учествовали су представници градске управе Лесковац и Туристичке организације Лесковац, као и друга заинтересована физичка и правна лица.

Након отварања јавне расправе и презентације Студије заштите Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”, присутни су имали могућност да поставе питања, дају примедбе и предлоге везано за Студију заштите и Нацрт уредбе.

Министарство заштите животне средине размотрило је примедбе које су дате на нацрт акта о проглашењу у току трајања јавног увида (примедбе су достављене електронски путем имејла и званично поштом) и током одржане јавне расправе. Приликом разматрања примедба прихваћене су и уграђене у предлог акта оне које су

дате у циљу доношења акта који ће бити у најбољем интересу свих, а првенствено у интересу заштите природе, односно које су значајне са становишта заштите и унапређења заштите подручја Споменика природе „Кањон Вучјанске реке”.

У поступку јавног увида удружења „Наше Поречје” је указало да назив Вучјанска река као топоним не постоји ни у једној географско-историјској литератури, односно река која протиче кроз кањон носи име Вучјанка и предложено је да се ново заштићено подручје прогласи под именом Споменик природе „Кањон реке Вучјанке”, што је прихваћено и уграђено у предметна документа.

Извештај о спроведеном јавном увиду, јавној расправи и јавној презентацији нацрта уредбе о проглашењу и Студије заштите Споменика природе „Кањон Вучјанске реке” објављен је на сајту Министарства заштите животне средине.

Наком јавне расправе, а пре увођења Предлога уредбе у процедуру прибављања мишљења, одлучено је да Туристичка организација града Лесковца буде управљач заштићеног подручја будући да су кадровски и технички спремни да одговоре захтевима за управљача.

У складу са чланом 39а Пословника Владе, прикупљена су мишљења: Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства рударства и енергетике, Министарства унутрашње и спољнетрговине, Министарства правде, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Министарства унутрашњих послова, Министарства одбране, Министарства спољних послова, Министарства за европске интеграције, Министарства просвете, Министарства здравља, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства за бригу о породици и демографију, Министарства спорта, Министарства културе, Министарства за бригу о селу, Министарства науке, технолошког развоја и иновација, Министарства туризма и омладине, Министарства информисања и телекомуникација, Министарства за јавна улагања, Републичког секретаријата за јавне политике, Републичког секретаријата за законодавство и Канцеларије за информационе технологије и електронску управу, ради усвајања на Влади.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

За спровођење ове уредбе нису потребна средства из Буџета Републике Србије у 2024. години.

У 2025. и 2026. години финансијска средства биће планирана у оквиру лимита на разделу министарства надлежног за послове заштите животне средине који ће бити опредељени од стране Министарства финансија у складу са билансним могућностима.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

За спровођење изабране опције не постоји још неки ризик.